

Wnioski Końcowe

Znając zagrożenia łatwiej można ich uniknąć. Pozorne ułatwienia mogą stać się pułapka, za którą ludzkość może zapłacić zbyt wiele – cena przetrwania. Odpowiedzialność ciążąca na tych, którym przyszło żyć w czasach wielkich zmian, jest ogromna. Poświecenia jakich się od nich wymaga, mogą często kolidować z instynktem samozachowawczym. Międzynarodowa współpraca – w sferze polityki, ekonomii, ochrony zdrowia, nauki i wielkich inwestycji – tych, którzy Bada potrafili szczęśliwie przebrnąć przez pułapki historii, jest wielką szansą dla przyszłości cywilizacji ludzkiej na ziemi. Jak tego dokonać i czego się obawiać – to właśnie dyskretnie sugerują nam futurologowie.

Tabela nr 12 pokazuje, jak różnorodnie można zinterpretować tę samą sytuację społeczno-polityczną. Analiza zmian cywilizacyjnych w optyce futurologów prowadzi do wielu zaskakujących a zarazem odmiennych wniosków. Zwolennicy wprowadzenia pełnej demokracji uczestniczącej (Masuda, Maluchna, Toffler i Naisbitt) podkreślają pozytywne strony rozwoju technologii informatycznej i zachęcają do wykorzystania jej dla ogólnoludzkiego dobra w sferze polityki. Zalety rozwoju nauki, szczególnie technik informacyjnych dostrzegają również zwolennicy zachowania istniejących rozwiązań społecznych (Fukuyama, Asimov, Bell). Jednak wielu współczesnych pisarzy i ekonomistów głośno zastanawia się nad skutkami powszechnej informatyzacji. Obawiają się ubezwłasnowolnienia ludzi przez „wszechogarniające technologie” oraz wzrostu kontroli zachowania społecznych (Lem, Ritzer, Reich, Thurow). Swoją uwagę skoncentrowałam na poglądach tych współczesnych myślicieli, którzy są zwolennikami demokracji uczestniczącej lub proponują równorzędne rozwiązanie narastających dziś konfliktów społeczno-politycznych. Ten kierunek rozważań uważam za najbardziej potrzebny i perspektywiczny.

Wydaje się, że w świecie współczesnym dopiero uważne przestudiowanie i porównanie wszystkich poglądów i opcji pozwoli zrozumieć, w którą stronę zmierza nasza cywilizacja i jakie są jej zagrożenia. Jednak realizacja pewnych postulatów, poruszanych przez futurologów, powinny zostać zrealizowane niezależnie od kierunku rozwoju społeczeństwa ludzkiego. Należą do nich:

- wprowadzenie powszechnej, bezpłatnej edukacji,
- ochrona socjalna ludzi pracy,
- długofalowe, państwowe inwestycje,
- zwiększanie aktywności politycznej obywateli.

Koszty zmian cywilizacyjnych, które społeczeństwo musi ponieść, są niewspółmierne do powszechnego dobrobytu, jaki niesie za sobą nowa cywilizacja. Zagrożenia wynikające z zaniedbań realizowaniu powyższych działań prowadzi do bezrobocia, głębokiej frustracji społecznej, wzrostu przestępczości i globalnego kryzysu. Wybierać trzeba między myśleniem długo i krótkofalowym, nasz wybór w istotny sposób zmieni przyszłość nie tylko nasza, ale całej cywilizacji ludzkiej.

Tabela nr 12. Systematyzacja analizy scenariuszy rozwoju cywilizacyjnego

Autor	Główne tezy	Postulowany system polityczny	Sposób realizacji postulatu	Podstawowe zagrożenie
Zwolennicy Demokracji Uczestniczącej				
2.1 Masuda Yoneji (1909-1995)	Cywilizacja informacyjna i metody transformacji w jej kierunku	Demokracja uczestnicząca	Głęboka reforma społeczno-polityczna państwa	Powstanie społeczeństwa „kontrolowanego” politycznie, społecznie i ekonomicznie
2.2 McLuhan Marshall (1911-1980)	Nowopowstałe media szansa na stworzenie globalnej wioski	Demokracja uczestnicząca	Wykorzystanie elektronicznych środków przekazu do realizacji celów politycznych i społecznych	Linearne postrzeganie rzeczywistości społeczno-politycznej

2.3 Toffler Alvin (1928-...)	Zderzenie się fal cywilizacyjnych	Demokracja uczestnicząca	Stworzenie struktury umożliwiającej zapanowanie „trzeciej fali” czyli społeczeństwa informacyjnego	Wybranie drogi rozwojowej charakterystycznej dla „drugiej fali” przemysłowej i prymat bezrozumnej „większości”
2.4 Naisbitt John (1929-...)	Trendy kształtujące cywilizację informacyjną	Demokracja uczestnicząca	Próba pogodzenia ze sobą wszystkich przeciwnych sobie trendów cywilizacji informacyjnej	Obniżenie poziomu edukacji, wzrost bezrobocia i dehumanizacja
Zwolennicy Zachowania Istniejących Ustrojów Politycznych				
2.5 Fukuyama Francis (1952-...)	Zakończenie historii ludzkiej i epoka post ludzka	Demokracja liberalna	Ciągła reforma demokracji	Zagrożenie demokracji
2.6 Lem Stanisław (1921-...)	Społeczeństwo ubezwłasnowolnione przez technikę	Demokracja reprezentatywna	Wyzwolenie spod niewoli technologii, które sami tworzymy	Zalanie społeczeństwa ogromem niepotrzebnych informacji i przecenienie roli techniki
2.7 Asimov Isaak (1920-1992)	Możliwość połączenia zaawansowanej techniki z wartościami humanistycznymi	Demokracja reprezentatywna z rządem specjalistów	Rozproszenie ludzkości we wszechświecie przy wykorzystaniu technologii i sztucznej inteligencji	Odrzucenie przez społeczeństwo zdobyczy techniki, groźba wyczerpania się zasobów ziemskich i zamknięcie ludzkości w miastach-fabrykach
Zwolennicy Wprowadzenia Ustroju Konkurencyjnego Do Demokracji Uczestniczącej				
2.8 Bell Daniel (1919-1987)	Prymat wiedzy i globalizacja	Demokracja merytokratyczna	Powstanie ogólnodostępnych systemów edukacji powszechnej i specjalizacja	Nieumiejętne przeprowadzenie reform społecznych
2.9 Ritzer George (1935-...)	McDonaldyzacja świata	Demokracja respektująca wartości humanistyczne	Ochrona indywidualizmu i kultury mniejszości narodowych	Postępujące ubezwłasnowolnienie i ujednolicenie świata
2.10 Reich Robert (1936-...)	Zagrożenie drastycznym rozwarstwieniem społecznym i bezmyślnym nacjonalizmem	Rządy wykształconych, wrażliwych społecznie specjalistów	Wzmoczone wykształcenie zawierające wiedzę ogólną oraz wpajanie wartości ogólnoludzkich	Podział społeczeństwa na elitę (ok.20%) i bezrobotne, nisko wykształcone masy (80%)

2.11 Thurow Lester W. (1938-...)	Powrót nowego średniowiecza	Demokracja „socjalna i opiekuńcza”	Wprowadzenie powszechnej, bezpłatnej edukacji na wszystkich szczeblach oraz długofalowe, państwowe inwestycje	Brak finansowania oświaty i wielkie rozwarstwienie społeczne, aż do upadku cywilizacji ludzkiej
--	--------------------------------	--	---	--

Źródło: praca własna

(24) Reich R., Praca narodów: Przygotowanie do kapitalizmu XXI wieku, Toruń 1996; Tales of a New America: The Anxious Liberal's Guide to the Future, Vintage 1988; New Deals: The Crystler Revival and the American System, Viking 1986; TheNext American Frontier, Penguin 1983.

(25) Reich Robert, Praca narodów ..., s. 238.

(26) Reich Robert, Praca narodów ..., s. 239.

(27) Reich Robert, Praca narodów ..., s. 243.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.